

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра академічного та естрадного вокалу

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Читання партитур
для вокальних ансамблів**

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Освітньо-професійної програми
підготовки бакалавра музичного мистецтва
025.00.02 Сольний спів

Київ - 2019

Розробники: Чернета Тетяна Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу (у співавторстві з Кабловою Тетяною Борисівною, кандидатом мистецтвознавства, доцентом, завідувачем кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).

Викладачі: Шепеленко Г. Б., старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу, Юдін А. А., викладач кафедри академічного та естрадного вокалу, Савченко Ю. О., викладач кафедри академічного та естрадного вокалу.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від 09.01. 2019 року № 13

Завідувач кафедри Ю.В. Мережко (Ю.В. Мережко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.02 Сольний спів
(назва освітньої програми)

08.01.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) О.П. Петрикова (О.П. Петрикова)
(підпис)

Робочу програму перевірено

 .2019 р.

Заступник директора А.О. Таранник (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __
на 20__/20__ н.р. (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __
на 20__/20__ н.р. (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __
на 20__/20__ н.р. (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна		заочна
Вид дисципліни	Вибіркова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська		
Загальний обсяг кредитів/ годин	6/180		
Курс	4		
Семестр	7	8	
Кількість змістових модулів за розподілом:	2		
Обсяг кредитів	2		
Обсяг годин, у тому числі:	30	30	
Аудиторні	16	8	
Модульний контроль	2	2	
Семестровий контроль	5	5	
Самостійна робота	7	15	
Форма модульного контролю	екзамен	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Читання партитур для вокальних ансамблів» входить до курсу спеціальних дисциплін.

Зміст курсу обумовлений такими особливостями організації навчального процесу та нормами опрацювання навчального матеріалу, як програмні вимоги у поєднанні з підбором навчального вокального репертуару з урахуванням вокально-виконавських та музичних здібностей і естетичних уподобань. Досягнення студентів на практичних заняттях з вище вказаної навчальної дисципліни контролюються протягом навчального року за змістовими модулями в кожному семестрі.

Мета курсу – формування у студентів вокально-інструментальної компетентності в процесі засвоєння знань і практичних умінь, необхідних для вокально-виконавської та вокально-педагогічної діяльності. Розширення музичного світогляду студентів шляхом практичного ознайомлення з провідними жанрами в ансамблевій вокальній музиці; розвиток образного мислення та художнього смаку; духовна підтримка та спрямування на професійно-творчий і особистісний розвиток, на готовність до самоорганізації та самовдосконалення.

Завдання курсу:

- опанування навичок вільного читання вокальних партитур як прояву вокально-інструментальної компетенції, що забезпечує успішність професійної діяльності соліста-вокаліста, артиста вокального колективу та керівника вокального ансамблю
- формування і розвиток музично – слухових уявлень учнів, що сприяють осмисленню реального звучання вокального твору в цілому і окремих його компонентів;
- розвиток умінь реалізувати в практичній роботі над партитурою знання та навички, отримані в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін;
- оволодіння цілісними уявленнями про самостійне опанування музичного матеріалу;
- виховання у студентів навичок самостійної роботи над вокальною партитурою за фортепіано.

Методи роботи курсу. На заняттях з навчальної дисципліни «Читання партитур для вокальних ансамблів» застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання.

Форми роботи – аудиторна (практичні заняття, лабораторні заняття), самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – партитури вокальних творів, фортепіано, аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Читання партитур для вокальних ансамблів» є екзамен (7 семестр).

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Загальні

Інформаційна:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Методологічна:

- здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку вокально-виконавського мистецтва;

Самоосвітня:

- розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.
- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Фахові (спеціальні)

- **виконавські** – здатність читати вокальні партії в складі вокальної партитури; володіння навичками співу під власний супровід;

- **художньо-творчі** – спроможність прочитати та проаналізувати вокальну партитуру; реалізувати власні інтерпретаторські уміння засобами виконання партитури на фортепіано;

- **аналітико-конструктивні** – здатність до аналізу партитури та вміння добирати відповідний інструментальний супровід до партії, що виконується вокально; уміння транспонувати вокальні партитури та партії в різних формах прочитання;

- **соціально-особистісні** – розуміння ансамблевого, багатоголосного виконавства як становлення соціально-значущого феномену музичного мистецтва; здатність реалізувати власні музичні здібності та фахові уміння в активній соціально-просвітницькій діяльності; здатність до професійного самовдосконалення.

Програмні результати навчання

- Цілісно і грамотно сприймати і виконувати музичні твори, самостійно освоювати сольний і ансамблевий репертуар (відповідно до програмних вимог).

- Здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного самовдосконалення і самоосвіти.

3.Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- види вокальних партитур;
- різновиди вокальних ансамблів;
- партитурний запис для різних складів вокальних колективів;
- принципи виконання вокальних партитур на фортепіано з голосом та без співу;
- провідні жанри в ансамблевій вокальній музиці;
- особливості нотації вокальних партитур;
- професійну лексику і термінологію;
- види запису засобів музичної виразності у вокальній партитурі.

вміти:

- читати вокальні партитури для різних складів вокальних ансамблів;
- грати вокальну партитуру на фортепіано;
- співати вокальні партії із фортепіанним супроводом та без нього;
- розподіляти функції лівої і правої руки у підготовці вокального твору до виконання на фортепіано;
- скласти клавір багатоголосного вокального твору;
- застосовувати в практичній роботі над партитурою знання та навички, отримані в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін;
- самостійно опановувати вокальні партитури;
- створити та занотувати просту вокальну партитуру народної пісні за вибором;
- реалізовувати на практиці отримані знання з навчальної дисципліни;
- користуватися спеціальною літературою;
- здійснити загальний та музично-теоретичний аналіз виконуваних творів;
- підготувати анотацію багатоголосного вокального твору.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Читання вокальних партитур							
Тема 1. Повторення особливостей запису вокальної партитури.	8			4	1		3
Тема 2. Особливості виконання вокальної партитури на фортепіано.	15			10	1		4
Модульний контроль.	2						
Семестровий контроль. Екзамен	5						
Разом	30			14	2		7
Змістовий модуль 2. Структурне читання вокальних партитур та транспонування							
Тема 3. Читання партитур з супроводом та солістами.	11			4			7
Тема 4. Транспонування вокальних партитур.	12			4			8
Модульний контроль.	2						
Семестровий контроль	5						
Разом	30			8			15
Усього	60			22	2		22

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. Змістовий модуль 1 (IV курс, 7 семестр) Читання вокальних партитур

Тема 1. Повторення особливостей запису вокальної партитури. Виконання різних типів вокальної партитури. Повторення особливостей запису вокальної партитури 2-3-4-х-рядкового запису. Виконання на фортепіано вокальних партитур для однорідного та змішаного хору з супроводом, а capella, переважно гомофонно-гармонічного складу.

Тема 2. Особливості виконання вокальної партитури на фортепіано. Способи виконання партитури при об'єднанні вокальної та інструментальної партій: при повному або частковому дублюванні хорової партії інструментальним супроводом; залежно від того, в якій партії - вокальній або інструментальній - звучить основний тематичний матеріал. Можливі спрощення фактури при виконанні вокальної партитури з супроводом. Правила спрощення фактури вокальних творів: незмінними залишаються мелодійна, басова лінії та гармонійна основа партитури; не вилучається жоден з важливих голосів партитури; можливі зняття подвійних голосів, октавні перенесення голосів, застосування арпеджіо, частковий пропуск повторюваних звуків, вилучення витриманих звуків, перенесення голосів з правої руки в ліву і навпаки.

Змістовий модуль 2 (IV курс, 8 семестр) Структурне читання вокальних партитур та транспонування

Тема 3. Читання партитур з супроводом та солістами. Особливості виконання вокальних партитур з солістами, партії яких знаходяться в середині або внизу партитури. Партитури для однорідного складу з одним або декількома солістами. Вокальні партитури для змішаного складу з одним або декількома солістами. Виразна, емоційна гра на фортепіано. Зв'язане підкреслення звуків в усіх голосах разом. Зручний та раціональний засіб розподілу пальців на клавіатурі у кожному випадку. Сумісництво 2х голосів в одній руці. Педалізація.

Тема 4. Транспонування вокальних партитур. Найважливіші прийоми транспонування: шляхом заміни ключових знаків; інтервальний спосіб транспонування; тональний спосіб транспонування; комбінований спосіб транспонування шляхом заміни ключів.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	3Модуль 1		3Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	0,5	14	7	8	4
Робота на практичному занятті	10	14	140	8	80
Самостійна робота	10	7	70	15	150
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	242		259
Максимальна кількість балів: 501					
Розрахунок коефіцієнта: 5,01					

6.2. Завдання для самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Академічний контроль	Кількість годин	Кількість Балів
Модуль I				
Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)				
Читання вокальних партитур				
1.	Тема 1. Особливості запису вокальної партитури.	Контроль на практичному занятті (відтворення у практичній діяльності) та екзамені	3	15
2.	Тема 2. Аналіз різних типів вокальних партитур.		4	20
Разом за змістовим модулем 1		7	70	7
Змістовий модуль 2 (IV курс, VIII семестр)				
Структурне читання вокальних партитур та транспонування				
1.	Тема 1. Читання партитур з супроводом та солістами.	Контроль на практичному занятті (відтворення у практичній діяльності) та екзамені	7	35
2.	Тема 2. Виконання різних типів вокальних партитур; їх аналіз і транспонування.		8	40
Разом за змістовим модулем 1		15	150	
Разом		22	220	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№	Модульна контрольна робота	Критерії оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)			
1.	Виконання студентом 2-3 партитур багатоголосних вокальних творів: 1) для однорідного складу 2) для мішаного складу	Повний обсяг та якість виконання партитур. Знання вокальних партій (спів різних партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано)	15
2	Здійснення усного загального та музично-теоретичного аналізу виконуваних творів	рівень музично-теоретичної підготовки	10
Разом за змістовим модулем 1			25
Змістовий модуль 2 (IV курс, VIII семестр)			
1.	Виконання студентом 2-3 партитур багатоголосних вокальних творів: 1) з супроводом та солістами, 2) для однорідного складу, 3) для мішаного складу. Транспонування партитури .	Повний обсяг та якість виконання партитур. Знання вокальних партій (спів різних партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано)	15
2	Здійснення усного загального та музично-теоретичного аналізу виконуваних творів	рівень музично-теоретичної підготовки	10
Разом за змістовим модулем 2			25
Максимальна кількість балів			50

6.4. Програмні вимоги до творів для семестрового контролю (екзамен, 7 сем.)

1. Виконати на фортепіано з одночасним співом вокальних партій партитуру
- багатоголосного твору для змішаного складу вокального колективу (ансамблю, хору),
- багатоголосного твору для однорідного складу вокального колективу (ансамблю, хору),
2. Написати анотацію до одного з творів екзаменаційної програми (обсяг 3-5 стор.).

Зразок оформлення титульної сторінки та план анотації до вокального твору подано у Додатку 1.

6.5. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Екзамен - 7 семестр

Критерії оцінювання екзамену

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Читання партитур для вокальних ансамблів»

Разом: 60 годин, аудиторні заняття – 22 години, лабораторні заняття – 2 годин
самостійна робота – 22 годин, семестровий контроль – 10 годин, модульний
контроль – 4 години.

Модулі	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2	
Назва модуля	Читання вокальних партитур		Структурне читання вокальних партитур та транспонування	
Кількість балів за модуль	242		259	
Заняття	1	2	3	4
Практичні (год.)	4	10	4	4
	14 годин		8 годин	
Лабораторні (год.)	2		-	
Назва навчального модуля (практичне заняття) 231 б.	Тема 1. Повторення особливостей запису вокальної партитури. $(10+0,5)*4 = 42$ б.	Тема 2. Особливості виконання вокальної партитури на фортепіано. $(10+0,5)*10 = 105$ б.	Тема 3. Читання партитур з супроводом та солістами. $(10+0,5)*4 = 42$ б.	Тема 4. Транспонування вокальних партитур. $(10+0,5)*4 = 42$ б.
Самостійна робота 220 б.	$3*10 = 30$ б.	$4*10 = 40$ б.	$7*10 = 70$ б	$8*10 = 80$ б
Види поточного контролю – 50б.	Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів	
Підсумковий контроль	Екзамен - 7 семестр		-	
Максимальна кількість балів: 501				
Розрахунок коефіцієнта: 5,01				

8. Орієнтовний вокально-педагогічний репертуар

Орієнтовний репертуар для проведення практичних занять

1. Андрєєва Л., Попов В. Хрестоматія з читання хорових партитур. Вип.2-3. – М., .:Вип.2.- М., 1972. – 394 с., Вип.3, в двух частях: 1-я. - М., 1979. – 126 с.,2-я. – М., 1979. – 103 с.
2. Жуковський Г. Хорові твори. – К.: Музична Україна, 1985. – 132 с.
3. Каблова Т. Б., Румянцева С. В. Читання партитур для вокальних ансамблів : навч.-метод.посіб.для студентів ВНЗ / уклад. Каблова Т. Б., Румянцева С.В. : Київ. Ун-т ім.Б.Грінченка. - К. : Київ. Ун-т ім.Б.Грінченка, 2017.
4. Казанський С. Хрестоматія з читання хорових партитур. Для хора без супроводження та з супроводженням фортепіано: Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Музика, 1976. – 181 с.
5. Колеса М. Вибрані хорові твори. – К.: Музична Україна, 1983. – 320 с.
6. Полтавцев И., Светозарова. М. Курс читання хорових партитур. Вип.1 – М.,1964. – 296 с.
7. Тевлин Б. Хрестоматія з читання хорових партитур.: Хорова музика епохи Відродження. – М.: Музика, 198с 3. Хрестоматія з читання хорових партитур / Сост.: Д. Семеновський, М. Корольова, О. Романова: Вип.1. – М., 2005. – 78 с.
8. Хорові сцени з опер українських композиторів кінця XIX – початку XX століття / Упор. І.Шилова. – К.: Музична Україна, 1991.
9. Хрестоматія з читання хорових партитур / Сост.: Д. Семеновський, М. Корольова, О. Романова: Вип.2. – М., 2005. – 78 с.
10. Хрестоматія з читання хорових партитур / Сост.: Д. Семеновський, М. Корольова, О. Романова: Вип. 3. – М., 2008. – 94 с.
11. Шелков Н. Хрестоматія з читання хорових партитур.. – Л., 1963. – 445 с.

9. Рекомендовані джерела

Література Основна (базова)

1. Андреева Л., Попов В. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. – М., 1976.
2. Афонченко М.М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки. – Рівне, 1991.
3. Казанский С. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. – М., 1976.
4. Коломієць А., Пащенко В., Тіхова Є. Курс читання хорових партитур. – К., 1977.
5. Кошиць О. Українські народні пісні для хору. – К., 1976.
6. Леонтович М. Хорові твори. – К., 1968.
7. Людкевич С. Українські народні пісні в обробці для хору. – К., 1968.
8. Лятошинський Б. Хори без супроводу. – К., 1971.

Допоміжна

9. Антонюк А. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000.
10. Барсов Ю. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. Глинки. – М., 1968.
11. Вопросы вокальной педагогики. Выпуск 7. Сборник статей. – М.: Музыка, 1984.
12. Євтушенко Д. Роздуми про голос. – К.: Музична Україна, 1979.
13. Канкарович А. Культура вокального слова. – М.: Муз. изд., 1957.
14. Конвер Ю. Тренировочные упражнения в развитии певческого голоса. – М., 1976.
15. Стеценко К. Кантати та хори. – К., 1982.
16. Тевлин Б. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. – М., 1975.
17. Фейгін М. Індивідуальність учня та мистецтво педагога. – М., 1968.
18. Хорові твори українських композиторів на слова Т.Г.Шевченка. – К., 1961.
19. Чесноков П. Избранные хоры акапелла. Произведения для женского хора в сопровождении фортепиано М., 1967.
20. Шелков Н. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. – Л., 1963.

9. Додаткові ресурси

1. Нотний матеріал (збірники вокальних ансамблевих творів, партитури опер).
2. Навчально-методична література.
3. Інтернет-ресурс.

Додаток 1. Зразок оформлення титульної сторінки анотації до вокального твору
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

Анотація
до твору " "

виконав: студент IV курсу

групи

ПІБ

освітній рівень «Бакалавр»

форма навчання: денна

навчальна дисципліна: «Читання партитур

вокальних ансамблів»

перевірив:

Київ – 2019

План анотації

1. Загальний аналіз вокальної партитури:

- 1.1. Повні імена авторів музики та тексту твору
- 1.2. Повна назва твору
- 1.3. Відомості про авторів музики та тексту
- 1.4. Ідейний зміст літературного тексту та опис образного змісту твору

2. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури:

- 2.1. темп, розмір твору,
- 2.2. форма вокального твору
- 2.3. тональність та ладо-тональний план (відхилення, модуляції)
- 2.4. метроритм, ритмічні особливості
- 2.3. фактура (гомофонно-гармонічна, поліфонічна)

3. Виконавський аналіз:

3.1. вокально-хоровий аналіз партитури:

-тип та вид вокального ансамблю/хору (однорідний, мішаний; чоловічий, жіночий, дитячий)

- особливості дихання (ланцюгове, по фразам)

- вокальні штрихи

3.2. теситура та діапазон ансамблевих партій

3.3. засоби художньої виразності:

- динамічні відтінки

- агогіка (уповільнення, прискорення)

- кульмінація твору (із зазначенням тактів)

3.4. Роль інструментальної партії: вступу, перегри, інтерлюдії, закінчення/коди (якщо є)

4. Виконавські труднощі, шляхи їх вирішення.